

ЗАКОН ЗА ЗАКРИЛА НА ДЕТЕТО

Глава първа. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Права и задължения на родителите, настойниците, попечителите или другите лица, които полагат грижи за дете (Загл. доп. - ДВ, бр. 14 от 2009 г.)

Чл. 8. (1) (Доп. - ДВ, бр. 14 от 2009 г.) Всеки родител, настойник, попечител или друго лице, което полага грижи за дете може да иска и да получава съдействие от органите по този закон.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 14 от 2009 г.) Родителите, настойниците, попечителите или другите лица, които полагат грижи за дете, имат право да бъдат информирани и консултирани за всички мерки и действия, предприемани по този закон, с изключение на случаите по чл. 13, и могат да поискат промяна на мерките при изменение на обстоятелствата.

(3) (Нова - ДВ, бр. 36 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 38 от 2006 г., изм. - ДВ, бр. 14 от 2009 г.) Родителите, настойниците, попечителите или другите лица, които полагат грижи за дете, са длъжни да го придружават на обществени места след 20,00 ч., ако детето не е навършило 14-годишна възраст, съответно след 22,00 ч., ако детето е навършило 14-, но не е навършило 18-годишна възраст.

(4) (Нова - ДВ, бр. 14 от 2009 г.) Ако родителите, попечителите или другите лица, които полагат грижи за дете, не могат да го придружат, те са длъжни да осигурят пълнолетно дееспособно лице за негов придружител на обществени места след 22,00 ч., ако детето е навършило 14-, но не е навършило 18-годишна възраст.

(5) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 36 от 2003 г., отм. - ДВ, бр. 14 от 2009 г., нова - ДВ, бр. 42 от 2010 г., в сила от 02.06.2010 г., отм. - ДВ, бр. 40 от 2012 г., в сила от 01.06.2012 г.)

(6) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 36 от 2003 г., предишна ал. 4, изм. - ДВ, бр. 14 от 2009 г.) Родителите, настойниците, попечителите или другите лица, които полагат грижи за дете, са длъжни да изпълняват предприетите по този закон мерки и да съдействат при осъществяването на дейностите по закрила на детето.

(7) (Нова - ДВ, бр. 14 от 2009 г.) Родителят, настойникът, попечителят или лицето, което полага грижи за дете, удостоверява качеството на придружителя на детето по ал. 4 по ред, определен с наредбата по чл. 5б, ал. 2.

(8) (Нова - ДВ, бр. 14 от 2009 г.) Родителите, настойниците, попечителите или другите лица, които полагат грижи за дете, са длъжни да не оставят без надзор и грижа децата до 12-годишна възраст, ако с това се създава опасност за тяхното физическо, психическо и нравствено развитие.

(9) (Нова - ДВ, бр. 59 от 2010 г.) Родителите, настойниците, попечителите или другите лица, които полагат грижи за дете, са длъжни да не допускат участието му в реклами или други форми на търговски съобщения за генетично модифицирани храни.

(10) (Нова - ДВ, бр. 28 от 2011 г.) Родителите, настойниците, попечителите или другите лица, които полагат грижи за дете, са длъжни да не допускат участието на деца в предавания по смисъла на Закона за радиото и телевизията, които са неблагоприятни или създават опасност от увреждане на тяхното физическо, психическо, нравствено и/или социално развитие.

Глава четвърта.

МЕРКИ ЗА ЗАКРИЛА НА ДЕТЕТО

Мерки за закрила в семейна среда

Чл. 23. Мерките за закрила в семейна среда се изразяват във:

1. осигуряване на педагогическа, психологическа и правна помощ на родителите или лицата, на които са възложени родителски функции, по проблеми, свързани с отглеждането, възпитанието и обучението на децата;
2. (изм. - ДВ, бр. 38 от 2006 г.) насочване към подходящи социални услуги в общността;
3. (доп. - ДВ, бр. 14 от 2009 г.) консултиране и информиране на детето в съответствие с неговата възраст и със степента на неговото развитие;
4. (изм. - ДВ, бр. 14 от 2009 г.) консултиране и съдействие по въпроси на социалното подпомагане и социалните услуги;
5. (изм. - ДВ, бр. 14 от 2009 г.) съдействие за подобряване на социално-битовите условия;
6. социална работа за улесняване връзките между децата и родителите и справяне с конфликти и кризи в отношенията;
7. проучване индивидуалните възможности и интереси на детето и насочването му към подходящо учебно заведение;
8. съдействие за устройване на подходяща работа на нуждаещи се навършили 16-годишна възраст, при установените в трудовото законодателство условия;
9. насочване на детето към подходящи форми за ангажиране на свободното му време;
10. съдействие на осиновителите при подготовката им за изпълнение на родителските им функции, самото осиновяване, както и защита правата на детето при прекратяване на осиновяването;
11. (нова - ДВ, бр. 14 от 2009 г.) съдействие на лицата, които полагат грижи за деца, при подготовката и изпълнението на техните функции.

Предоставяне на мерки за закрила в семейна среда

Чл. 24. (1) (Изм. - ДВ, бр. 120 от 2002 г., в сила от 01.01.2003 г., изм. - ДВ, бр. 14 от 2009 г.) Мерките за закрила по чл. 23 се предприемат от дирекция "Социално подпомагане" по искане на родителите, настойниците, попечителите, лицата, които полагат грижи за детето, или на самото дете, както и по преценка на дирекция "Социално подпомагане" и се осъществяват от доставчици на социални услуги за деца или от дирекция "Социално подпомагане".

(2) Мерките за закрила по ал. 1 могат да се предоставят и в съчетание с други мерки за закрила по този закон.

Глава шеста.

АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Санкции

(3) (Нова - ДВ, бр. 38 от 2006 г., изм. - ДВ, бр. 14 от 2009 г., доп. - ДВ, бр. 42 от 2010 г., в сила от 02.06.2010 г., изм. - ДВ, бр. 40 от 2012 г., в сила от 01.06.2012 г.) Родител, настойник, попечител или друго лице, което полага грижи за дете, което наруши чл. 8, ал. 3, или родител, попечител или друго лице, което полага грижи за дете, което не осигури придружител по чл. 8, ал. 4, се наказва с глоба или имуществена

санкция от 300 до 500 лв., а при повторно нарушение - с глоба или имуществена санкция от 500 до 1000 лв.

(4) (Нова - ДВ, бр. 14 от 2009 г.) Който в нарушение на чл. 8, ал. 7 остави без надзор и достатъчна грижа дете до 12-годишна възраст, за което полага грижи, с което създава опасност за неговото физическо, психическо и нравствено развитие, се наказва с глоба от 1000 до 2000 лв. за първо нарушение, а при повторно нарушение - с глоба от 2000 до 5000 лв., ако не подлежи на по-тежко административно наказание по специален закон или деянието не съставлява престъпление.

(14) (Нова - ДВ, бр. 59 от 2010 г.) Родител, настойник, попечител или друго лице, което полага грижи за дете, който наруши чл. 8, ал. 9, се наказва с глоба от 250 до 500 лв. за първо нарушение, а при повторно нарушение - с глоба от 500 до 1000 лв.

(15) (Нова - ДВ, бр. 28 от 2011 г.) Родител, настойник, попечител или друго лице, което полага грижи за дете, което в нарушение на чл. 8, ал. 10 допусне участието на дете в предаване по смисъла на Закона за радиото и телевизията и с това създаде опасност за неговото физическо, психическо, нравствено и/или социално развитие, се наказва с глоба от 1000 до 2000 лв., а при повторно нарушение - с глоба от 2000 до 5000 лв., ако не подлежи на по-тежко административно наказание по специален закон или деянието не съставлява престъпление.

ЗАКОН за предучилищното и училищното образование Обн., ДВ, бр. 79 от 13.10.2015 г., в сила от 1.08.2016 г.

Глава десета РОДИТЕЛИ

Чл. 208. (1) Сътрудничеството и взаимодействието между родителите и детската градина или училището се осъществяват чрез индивидуални консултации, родителски срещи, обучения, както и всеки път, когато конкретна ситуация или поведение на детето или ученика го прави необходимо.

(2) Средство за постоянна връзка между училището и родителя е бележникът за кореспонденция.

(3) Средство за връзка със семейството на ученика може да бъде и електронната поща на един от родителите, както и електронният дневник на паралелката.

Чл. 209. Родителите имат следните права:

1. периодично и своевременно да получават информация за успеха и развитието на децата им в образователния процес, за спазването на правилата в детската градина и в училището и за приобщаването им към общността;
2. да се срещат с ръководството на детската градина или училището, с класния ръководител, с учителите и с другите педагогически специалисти в определеното приемно време или в друго удобно за двете страни време;
3. да се запознаят с училищния учебен план или със съответната педагогическа система в детската градина;
4. да присъстват и при желание от тяхна страна да бъдат изслушвани, когато се решават въпроси, които засягат права и интереси на детето или ученика;
5. най-малко веднъж годишно да получават информация, подкрепа и консултиране в детската градина или в училището по въпроси, свързани с образованието, с кариерното ориентиране и с личностното развитие на децата им;
6. да избират и да бъдат избирани в обществения съвет на детската градина или училището;

7. да изразяват мнение и да правят предложения за развитие на детската градина, училището и центъра за подкрепа за личностно развитие.

Чл. 210. (1) Родителите имат следните задължения:

1. да осигуряват редовното присъствие на детето в задължителното предучилищно образование и на ученика в училище, като уведомяват своевременно детската градина или училището в случаите на отсъствие на детето или ученика;
2. да запишат при условията на чл. 12 детето в първи клас или ученика в училище в случаите на преместване в друго населено място или училище;
3. редовно да се осведомяват за своите деца относно приобщаването им в детската градина и в училищната среда, успеха и развитието им в образованието и спазването на училищните правила;
4. да спазват правилника за дейността на детската градина, училището и центъра за подкрепа за личностно развитие и да съдействат за спазването му от страна на детето и ученика;
5. да участват в процеса на изграждане на навици за самоподготовка като част от изграждането на умения за учене през целия живот;
6. да участват в родителските срещи;
7. да се явяват в училището след покана от учител, директор или друг педагогически специалист в подходящо за двете страни време.

(2) Родителите, чиито деца се обучават в самостоятелна форма на обучение по чл. 112, ал. 1, т. 2, както и в самостоятелна организация, са длъжни да гарантират постигането на целите по чл. 5, да осигурят необходимите условия за обучение, познавателни книжки, учебници и учебни помагала, както и да прилагат по свой избор методики и подходи, съобразени с възрастта, индивидуалните потребности и интересите на детето.

СЕМЕЕН КОДЕКС

Глава първа. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

ФУНКЦИИ НА СЕМЕЙСТВОТО

Чл. 4. (Изм. - ДВ, бр. 11 от 1992 г.) Основни функции на семейството са: раждане, отглеждане и възпитаване на децата; осигуряване на възможности за развитие на способностите на всички членове на семейството, както и на условия за изпълнение на трудовите и обществените им задължения; създаване в семейството на отношения, основани на уважение, привързаност, дружба, общи усилия и взаимна отговорност за неговото развитие; полагане на грижи и подпомагане морално и материално на възрастните, болните и нетрудоспособните членове на семейството.

Глава седма. ОТНОШЕНИЯ МЕЖДУ РОДИТЕЛИ И ДЕЦА

ГРИЖИ НА РОДИТЕЛИТЕ ЗА ДЕЦАТА

Чл. 68. (1) Родителите са длъжни да се грижат за децата си и да ги подготвят за общественополезна дейност.

(2) Вторият баща и втората майка са длъжни да съдействуват на родителя при изпълнението на тези задължения.

ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ДЕЦАТА КЪМ РОДИТЕЛИТЕ

Чл. 69. (1) Децата са длъжни да уважават своите родители и да им помагат. Същото задължение имат децата към втория си баща и втората си майка. (2) Пълнолетните деца са длъжни да се грижат за своите възрастни, нетрудоспособни или болни родители.

ОТНОШЕНИЯ МЕЖДУ ВНУЦИ И ДЯДО И БАБА

Чл. 70. (1) Внуците са длъжни да уважават своите дядо и баба и да им помагат. (2) Дядото и бабата имат право на лични отношения с ненавършилите пълнолетие внуци. Ако се пречи на поддържането на личните отношения, районният съд по местожителството на внуците по искане на дядото и бабата определя мерки за лични отношения с тях освен ако това не е в интерес на децата.

МЕСТОЖИВЕЕНЕ НА ДЕЦАТА

Чл. 71. (1) Ненавършилите пълнолетие деца са длъжни да живеят при родителите си освен ако важни причини налагат да живеят другаде. При отклонение от това задължение по искане на родителите районният съд по местоживеенето им, след като изслуша детето, ако е навършило десет години, издава заповед за връщането му при родителите. Тази заповед може да се обжалва пред председателя на окръжния съд, но обжалването не спира изпълнението. Заповедта се изпълнява по административен ред. (2) Когато родителите не живеят заедно и не могат да постигнат съгласие при кого от тях да живеят децата им, спорът се решава от районния съд по местопребиваването на децата, след като бъдат изслушани, ако са навършили десет години. Решението може да се обжалва по общия ред.

УПРАЖНЯВАНЕ НА РОДИТЕЛСКИТЕ ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ

Чл. 72. Родителските права и задължения се упражняват от двамата родители заедно и поотделно. При разногласие между тях спорът се решава от районния съд след изслушване на родителите и ако е необходимо, на детето. Решението може да се обжалва по общия ред.

ПРЕДСТАВИТЕЛСТВО И ПОПЕЧИТЕЛСКО СЪДЕЙСТВИЕ

Чл. 73. (1) Всеки от родителите може сам да представлява малолетните си деца и да дава съгласие за правните действия на непълнолетните си деца само в техен интерес.

ОГРАНИЧАВАНЕ НА РОДИТЕЛСКИТЕ ПРАВА

Чл. 74. (1) Когато поведението на родителя представлява опасност за личността, възпитанието, здравето или имуществото на детето, районният съд служебно или по искане на другия родител или на прокурора взема съответни мерки в интерес на детето, като при нужда го настанява в подходящо място.

(2) Такива мерки се вземат и когато родителят поради продължителна физическа или душевна болест или поради продължително отсъствие или други обективни причини не е в състояние да упражнява родителските си права.

ЛИШАВАНЕ ОТ РОДИТЕЛСКИ ПРАВА

Чл. 75. (1) Родителят може да бъде лишен от родителски права:

1. при особено тежки случаи по предходния член;
2. когато без основателна причина трайно не полага грижи за детето и не дава издръжка;
3. (изм. - ДВ, бр. 63 от 2003 г.) когато е оставил детето за отглеждане в специализирана институция и не го е потърсил в шестмесечен срок от деня, в който е трябвало да го вземе.

2) Производството за лишаване от родителски права се образува служебно от районния съд или по искане на другия родител или на прокурора. Делото се разглежда по исков ред с участие на съдебни заседатели.

(3) По делото задължително се изслушват прокурорът и родителят, чието лишаване от права се иска, освен ако той не се яви без уважителни причини.

МЕРКИ ОТНОСНО ЛИЧНИТЕ ОТНОШЕНИЯ

Чл. 76. Във всички случаи на ограничаване или лишаване от родителски права съдът определя и мерките относно личните отношения между родителите и децата.

ПРОМЯНА НА МЕРКИТЕ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА РОДИТЕЛСКИТЕ ПРАВА

Чл. 77. (1) При изменение на обстоятелствата съдът може да измени мерките по чл. 74, 75 и 76.

(2) Родителят може да поиска от съда да възстанови родителските му права, ако е отпаднало основанието, поради което е бил лишен от тях.